

Trygve Lie og den fulle sannhet

Vi prøvet ikke nøytralitetslinjen i siste krig

Hafr.

Trygve Lie har talt.

Fra en mann, som vel må være førstehånds inside informert, får offentligheten alle detaljer av den triste forestilling, som ble fremført hine aprildager for 15 år siden.

Kritikken er velvillig over hele linjen. Selv forfatterens politiske motstandere finner at sannelig, dette var et ord i rette tid, — rakrygget mannfolk, som synger ut, selv om det måtte ramme hans eget parti og den regjering han selv var medlem av.

Jeg kjenner ikke Lies beveggrunner til nå å fremkomme med disse detaljer. La oss håpe at ønsket om å tjene sannhet og rett er det overveiende motiv.

For største delen av det norske folk er det noe nytt det som bringes til torvs. Det norske folk er det nok nytt å finne fram til den hele sannhet om krigen og okkupasjonen. Den versjon, som hittil har hatt det offisielle stempel, er jo behagelig nok i seg selv.

En viss virkning bør det vel ha når disse detaljer framlegges med selvopplevselens autoritet av en av de fremste aktører. En får håpe det kan bringe folket til litt forsinket ettertanke.

Dessverre nøyger ikke Lie

ner er dets egne militære anstrengelser selvsagt til liten nytte. Å klamre seg til nøytralitet er da like fåfengt — selv om denne blir omhyggelig overholdt.

Norges stilling var en helt annen. Vi ligger i utkanten av Europa. Vi har ennå ikke opplevd at en avgjørende militær operasjon av en stormakt har berørt vårt område. For Norge skulle alt ligge godt til rette for å holde seg utenfor en stormaktskon-

flikt, — i siste krig såvel som i forrige. For oss ville våre egne små styrker være av stor betydning. Alt selvsagt under forutsetning av at vi strengt overholdt vår nøytralitet.

Og her er vi ved sakens kjerne. Ved den sakens kjerne, som Lie ikke engang berører. Og så lenge man unngår den, finner man ikke frem til en riktig løsning, — til en analyse som kan ha

Forts. side 4

Brev til USA

Av Thormod Vigerust

Da det japanske overfallet på det amerikanske flåtestøttepunktet Pearl Harbour den 3. juli 1943, etter som det ble sagt, nødvendiggjorde åpen amerikansk intervensjon i krigen, manglet amerikanerne (etter det som siden er kommet frem) det fullstendige og ønskværdige kjennskap til de forhold den såkalte «gamle verden» befant seg i. Det være seg politisk, moralsk, religiøst, kulturelt, militært, historisk — ja, nærsagt på alle

Forts. side 4

Namsskogan har fått ny ligningssekretær

Adresseavisen nr. 231 hadde følgende meget odiøse klipp:

Ansettelse av ligningssekretær i Namskogan hadde et noe originalt forløp, forteller Nordtrønderen og Namdalen. Da stillingen første gang ble avertert, meldte det seg to ansøkere, en eldre mann og en av bygdens egne, som ansåes vel anskrevet til stillingen. Imidlertid hadde han så vidt vært bortom

NS, og herredstyret vedtok å avertere stillingen på nytt.

Denne gangen meldte det seg også to ansøkere. Den ene som man festet seg ved, meddelte at han ikke hadde attester for händen, men disse skulle sendes etter. Da herredstyret imidlertid undersøkte nærmere hva slags kar det var, viste det seg å være et medlem fra den ikke ukjente Rinnan-bande!

Man ler på Namskogan av af-
Fortsettes inne i bladet.

Hvem har ansvaret

for det sterkt synkende nivå i norsk dags-presse?

Et blad i Oslo serverte her om dagen et stort oppslag om at Clark Gable skal bli pappa til våren og at hans kone vil frembringe fosteret med keisersnitt. Side om side med dette hadde bladet, over tre spalter, melding om at Pakistans minister i USA har to koner. For hederlige norske bønder, arbeidsfolk eller fiskere er det til gjengjeld liten spalteplass i vedkommende avis.

Frankrike fikk svar som fortjent Saar bekjente seg med overveldende flertall til sitt tyske fedreland

Det gikk som minister E. Blehr forutsa i sin kronikk i «Folk og Land». Saarlendingene nektet å selge seg. — Det var et kolossalt frammøte til folkeavstemningen i Saar, mellom 69 og 97 prosent stemte, og over 2/3 av velgerne svarte nei til det helt idiotiske Saarstatutt. Frankrike hadde atter en gang kastet sine øyne på annenmanns gods, men fikk

svar som fortjent. Vi ser til vår sorg at flere norske aviser jatter med franskmenne og forklarer resultatet derhen at det ble et nederlag for Europatanken. Dette er med respekt å melde sludder. Å nekte å la seg behandle som tjuvgods er ikke noe nederlag, det er respekt for sannhet og rett. Den eneste vei til fred i Europa.

Hva blir resultatet?

Direktør Kaare Petersen i Bankenes Konjunkturinstitutt sler i en samtale med Morgenposten:

Det er neppe noen — ikke engang regjeringen som i dag har klart for seg følgene av den bebudede «engangs-inflasjonen». Den skal ta sikte på å justere prisene først og deretter lønningene. Men vet man hvordan virk-

Den avgjørende stemmen

Og dette er historien om den avgjørende stemmen.

Den interesserte turist var kommet til det fremmede lands hovedstad og gikk avsted for å se på parlamentsbygningen. Der traff han en mann som spankulerte opp og ned i korridoren, og så spurte han:

«De er kanskje vaktmesteren?»
«Høyere opp!» var svaret.
«Nei jasså! Medlem av parla-

Men nå ble turisten for alvor interessert, strammet seg opp, tok et tak i slipset og bukket: «Har jeg virkelig den ære å tale med statsministeren?»

«Høyere opp!» sa mannen.
«Men det er jo ingen høyere,» innvendte turisten.

«Joda. Jeg er høyere,» sa mannen og smilte overbærende. «Jeg har mere innflytelse enn statsministeren. For jeg er den avgjørende stemme ved alle an-

les, men ikke veies. Slik er det når geniets stemme ikke veier mere enn tomsingens, og når geniets stemme blir helt slått ut av to eller flere tomsingers. Dette er trist. Særlig når det er en kjensgjerning at det alltid er

Fortsettes inne i bladet.

Hva er

Heime og ute

17. november

pasjonen. Den versjon, som hittil har hatt det offisielle stempel, er jo behagelig nok i seg selv.

En viss virkning bør det vel ha når disse detaljer framlegges med selvppelevsens autoritet av en av de fremste aktører. En får håpe det kan bringe folket til litt forsinket ettertanke.

Dessverre nøyer ikke Lie seg med å fortelle. Han gir seg også ut på vurderinger og slutninger. Og da kan der være litt av hvert å bemerke.

Lie stiller spørsmålet: hvis vi nu hadde vært forberedt, hvis vi hadde mobilisert i tide, hvis vi tilmed hadde holdt vårt forsvar i bedre orden — hva da? Hadde vi da kunnet avverge den tyske okkupasjon?

Lie kommer til at utsiktene var små. Og han trekker en sammenligning med Holland og Belgia, som stillet langt større styrker enn hva Norge kunne tenke på, og allikevel ble feiet til side.

Denne sammenligning er uten enhver interesse.

Holland og da særlig Belgia har en beliggenhet, som gjør nøytralitet nærmest umulig ved en konflikt mellom Tyskland og Frankrike. I begge de siste kriger bygget den tyske operasjonsplan mot Frankrike på et hovedstøt gjennom Belgia. Det var først etter felttogets begynnelse i 1940 at tyngdepunktet ble forlagt sydover til Sedan, — og da nettopp fordi Vestmaktene konsentrerte sine styrker i Belgia.

Når et lite land kommer i vegen for en militær stormakts avgjørende operasjo-

te i rikkestemningen i Saar, mellom 69 og 97 prosent stemte, og over 2/3 av velgerne svarte nei til det helt idiotiske Saarstatutt. Frankrike hadde atter en gang kastet sine øyne på annenmanns gods, men fikk

for Europatanken. Dette er med respekt å melde sludder. Å nekte å la seg behandle som tjuvgods er ikke noe nederlag, det er respekt for sannhet og rett. Den eneste vei til fred i Europa.

Hva er Frontana? og Colotana?

Se svar på s. 4

Klakksvik

Av Helge Grønnstad

Våre landsmenn på Færøyene — fjernet fra sine stammefrender ved en lumsk diplomatmanøvre i forbindelse med Kieltraktaten i 1813 — har vært ute i hardt vær i høst.

Etter beste stormaktsoppskrift har Danmark spilt opp som «koloni»-makt av reneste vann. Færøysk reaksjon mot dansk løftebrudd er møtt med de mest dramatiske forholdsregler fra dansk side. Krigsskip, sværkalibrede kanoner, marinetropper, for ikke å snakke om tungtbevepnet politi, støttet av halsende politihunder, ble sendt vestover til «kolonien» for å snakke alvorsord med de «innfødte».

Det er godt, gammel, norrønt blod i færøyingenes årer. De blir nok etter hvert ikke så gode å hansker med som man åpenbart har innbilt seg på regjeringshold i København. Selve opptaket fra dansk side kan ikke godt karakteriseres som annet

Heime og ute

— Alle tariffer vil bli sagt opp kommende år.

— Hvorfor ikke et Nansenmuseum på «Polhøgda»?

— Belgierne drikker 132 liter øl pr. person pr. år.

— Amerikanerne greier seg med gjennomsnittlig 71 liter.

— Svensken Nils Theorell fikk årets Nobelpris i medisin.

— Hans spesialitet er enzymforskningen.

— Våre høyfjellsoverganger er sperret for vinteren.

— Rike malmforekomster er funnet i Tibet.

— Akerøya i Hvaler er fredet som fuglereservat.

— Innkjøpet er finansiert av Viltfondet m. flere.

— Nehru nevnes som kandidat til årets fredspris.

— Avgjørelsen faller først i november.

— Helsinki har for tiden besøk av russiske turister.

— Det er første gang etter krigen. Besøket varer 2 uker.

— Bergensfestspillene neste sesong begynner 25. mai.

— Norsk tekstil-nyhet: Impregnert vadmél.

— Finnmarksfisket har i år gitt 60 mill. kg. torsk.

— Det er 37 millioner mer enn i fjor.

— Volvo-fabrikkene planlegger store utvidelser.

— Vi har 210 selskaper som driver innenriks rutefart.

— Med 593 skip på tilsammen 150 000 bruttotonn.

Fortsettes inne i bladet.

Hvem er Spyron Theotkis?

Det er han som er den nye utenriksminister i Hellas.

Han vil nå ha sitt lands forhold til NATO normalisert igjen.

sen i Bankenes Konjunkturinstitutt sier i en samtale med Morgenposten:

Det er neppe noen — ikke engang regjeringen som i dag har klart for seg følgene av den bebudede «engangsinflasjonen». Den skal ta sikte på å justere prisene først og deretter lønningene. Men vet man hvordan virkningene av de økte lønningene i sin tur vil bli på prisnivået?

Og dette er historien om den avgjørende stemmen.

Den interesserte turist var kommet til det fremmede lands hovedstad og gikk avsted for å se på parlamentsbygningen. Der traff han en mann som spankulerte opp og ned i korridoren, og så spurte han:

«De er kanskje vaktmesteren?»

«Høyere opp!» var svaret.

«Nei jasså! Medlem av parlamentet?»

«Høyere opp!»

«De sier ikke det? De sitter altså i regjeringen?»

Svaret var det samme.

Men nå ble turisten for alvor interessert, strammet seg opp, tok et tak i slipset og bukket: «Har jeg virkelig den ære å tale med statsministeren?»

«Høyere opp!» sa mannen.

«Men det er jo ingen høyere,» innvendte turisten.

«Joda. Jeg er høyere,» sa mannen og smilte overbærende. «Jeg har mere innflytelse enn statsministeren. For jeg er den avgjørende stemme ved alle avstemninger i parlamentet. Slik som jeg vil, slik blir det. Det er jeg som regjerer landet.»

Slik er det når stemmer tel-

les, men ikke veies. Slik er det når geniets stemme ikke veier mere enn tomsingens, og når geniets stemme blir helt slått ut av to eller flere tomsingers. Dette er trist. Særlig når det er en kjensgjerning at det alltid er

Fortsettes inne i bladet.

17. november

Bakerne i Oslo til møte med Prisdirektoratet for å drøfte høyere brødpriis.

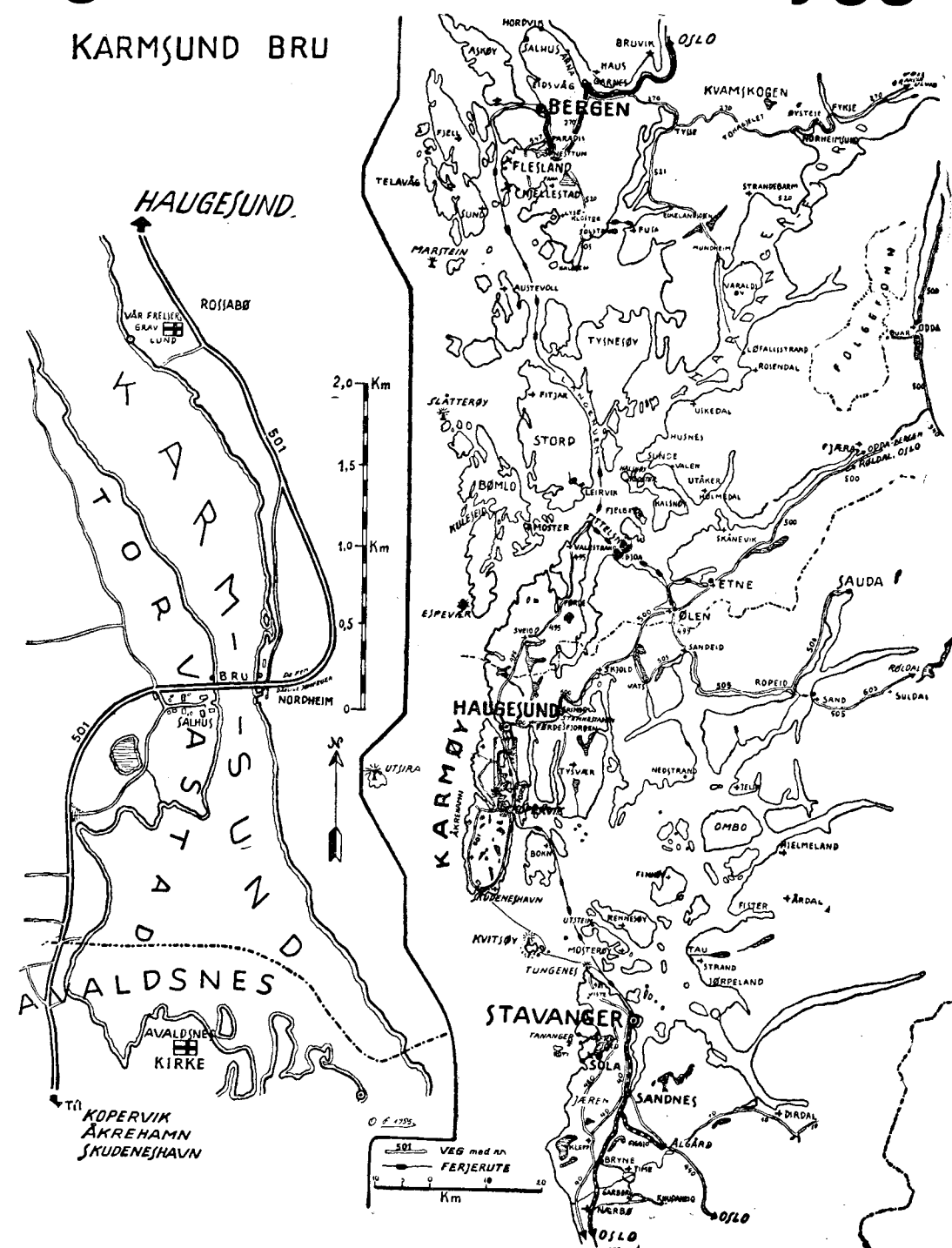
Med vei og bru skal land bygges

Karmsund bru ble offisielt åpnet 22 oktober

Apningen av Kramsund Bru er den største begivenheten i Karmøyas og Haugesunds historie i moderne tid. Bruen er den største stål-buebru i Norge, og den knytter Karmøy til fastlandet ved hovedvei nr. 501.

Karmsundet, denne mest trafikkerte gate i Norges historie, er bare hundre meter bred på de to smaleste stedene, nemlig ved Avaldsnes på Karmøy og ved Salhus hvor den nye brua er bygget. Noen store bautasteiner som kalles «De fem dårlige jomfruer», forteller oss at der har våre germanske eller nordiske forfedre vandret før vår skrevne historie ble til, og Avaldsnes var sentrum for Norges første riksstyre like etter at Harald Hårfagre hadde samlet Norge til ett rike ved slaget i Hafrsfjord.

Karmøya har sitt nordligste nes like utfor Haugesunds havn og med sørspissen langt på vei til Kvitsøy, Stavanger og Jæren. Karmøy har den høyeste gjennomsnittstemperaturen i Norge, og samtidig er den vårt lands tetttest befolkede øy med ca. 105 pr. kvadratkilometer. Lengden er 30 km. og bredden 9 km., flate-målet 174 kvadratkilometer. Norges høyeste bautastein heter «Jomfru Marias synål» og står

18. November

Bulganin og Krusjtsjov til India.

Fort. side 4

Fort. side 4

FOLK og LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Dokumentert kremmerjuss i Stortinget

Ved sitt vedtak i møtet tirsdag nektet Stortinget utbetaling av lønn til de 183 tjenestemenn som ble suspendert etter krigen. Dette til tross for at Høyesterett ved dom av 13. september 1952 klart og tydelig ga uttrykk for at denne kategori av tjenestemenn har et rettskrav, altså ikke billighetskrav, på etterbetaling av lønn som urettmessig var blitt tatt fra dem i suspensjonstiden.

Når kravene er blitt foreldet skyldes dette dels at sakene for disse tjenestemenn har trukket lenge ut på grunn av statens sendretthet, et forhold som ble åpent innrømmet av f. eks. Røise-land, som var en av de ivrikste talsmenn for å nekte tje-

nestemennene deres rett, dels skyldes det at noen tjenestemenn etter å ha forhørt seg i Justisdepartementet etter dettes råd stillet sine saker i bero i tillit til at deres krav ville bli avgjort i samsvar med den sak som fant sin avgjørelse ved ovennevnte Høyesterettsdom av 1952.

Under disse omstendigheter å gjøre foreldelsesinnsigelsen gjeldende er en uanstendighet som søker sin like, selv i vår nyere historie.

Det tjener Jens Chr. Hauge til ære at han straks innleverte sin avskjedssøknad som justisminister.

Men landets nasjonalfor-samling oppførte seg som en annenrangs kremmer.

Det var og er uhyggelig.

Trykkfeil

Kjære lesere!

I «Times», verdensbladet som aldri har hatt en trykkfeil før, er det blitt oppdaget en i nummeret for 27. august. På side 5, palte 4, linje 13 står det «ofen» i stedet for «often». Begivenheten regnes som en sensasjon i den internasjonale pressehistorie, og gamle pressefolk har bekymret spurt hva det neste skulle bli.

Jo, det neste må «Folk og Land» stå for. Vår avis for 22. oktober var så befestet med om-brekkefeil og korrekturfeil, at vi slo «Times» helt av marken. Når ondskapens åndehær i himmelrommet sammensverger seg, synes ingen rådbøter å hjelpe. Men heldigvis, noe lignende vil neppe gjenta seg. Vi ber Stats-tjenestemann N. N., samt mini-

Alle vet det: Stortinget

Rev vekk siste grunnlaget under rettstaten

Stortinget gikk imot Justisdepartementets og justiskomiteens forslag i spørsmålet om etterbetaling av lønn i suspensjonstiden for de 183 embets- og tjenestemenn som gikk ut av NS før 24. november som har søkt etterbetaling. Disse gikk ut av NS før 24. nov. 1944 og hadde således rettslig krav på etterbetaling. Imidlertid var deres krav nu foreldet, og det var under henvisning til dette at Stortingets flertall avsto utbetaling. Forslaget var fremsatt av Sverre Løberg (a), og ble etter en spennende votering bifalt med 72 mot 66 stemmer. Etterbetaling vil likevel skje til en del av de 183, nemlig de som fikk sin sak avgjort ved påtale-unnløstelse.

Aftenposten skriver: Avgjørelsen i Stortinget var ikke så lite av en sensasjon, særlig sett på bakgrunn av den stilling som justisministeren, statsråd Hauge inntok. Han fikk mer enn halvparten av sitt parti mot seg. Statsråden gikk sterkt inn for at man behandlet denne gruppe av embetsmenn på samme måte som det har vært Stortingets linje hittil, nemlig at man unnlot å gjøre foreldelsesfristen effektiv. Overfor en del av dem som nå fikk sine krav avslått, har departementet, før statsråd Huges tid, inngått en avtale om at de skulle stilles i samme stilling som de 6 som i 1948 bragte sin sak inn for retten. Ved Høyesteretts kjennelse i 1952 fikk de etterbetaling. Avgjørelsen i Stortinget tirsdag vil derfor trolig føre til en rekke saks-anlegg mot Staten.

FOLK og LAND

tilløyer: «Høyesterett dommer i siste instans», heter det i Grunnloven, og denne domstols avgjørelse kan ikke påankes. Men det er det Løberg & Co. har gjort. Hva blir der så igjen av grunnlaget

Apropos

Gerhardsen og Langbakk

Statsminister Einar Gerhardsen drar om noen dager til Sovjet-Russland etter innvitasjon av kamerat Bulgainin. Det er forutsetningen at den norske statsminister bl. a. skal søke å påvirke de russiske myndigheter til nådigst å frigi og sende hjem igjen de ennå gjensittende norske, politiske fanger i Sovjet-fengsler, deriblant kommunisten Harjo.

Statsministeren bør vel da for fullstendighetens skyld orientere russerne om at man her i Norge fremdeles — på det ellefte året — holder politiske fanger innesperret, samt at man nettopp i disse dager ytterligere har foretatt

en helt frisk, politisk arrestasjon, nemlig av den tidligere NS-mann Langbakk, som, etter mer enn 7 års prikkfri tjeneste som skipsbefal i utenriks fart, ble arrestert av norsk politi ombord i en fransk båt ved dens anløp av en havn i Nord-Norge. Kanskje kan det også tilføyes at den franske kaptein nedla en bestemt protest mot fengslingen, men at denne protest ikke fant øre hos de norske myndigheter.

Med denne introduksjon burde statsministeren kunne nære et begrunnet håp om russisk velvilje.

H. G.

Finansminister

Paul Hartmanns London-erindringer

kom som bok på Helge Grøn-stads 60 års dag 20. oktober og vakte enorm oppsikt. Vi skal omtale den nærmere siden.

norske hvalfangstekspedisjon til Sørishavet.

— Trondheim: «Revyen» under Studenteruka har urpremiere 12. november.

Oslo-premierer blir på Det nye Teatret 4. desember.

— Norsk Boknøkkel 1955 foreligger nå.

— Oslo: Carsten Byhring og Ottar Hauge er gått sammen og

— Lillestrøm: Mannen som for en tid siden fant en glasskrukke med 300 tyvekroninger i gull har fått statens tillatelse til å beholde pengene.

— Fransk litteraturs «enfant terrible», Jean Cocteau er opp-tatt som en av de «udødelige» i det ærverdige Académie Française. På forhånd forlød det at Coctaus foredrag for anledningen ville bli noe utenfor det vanlige, ryktene fortalte blant annet at han ville karakterisere Akademiet som en samling småfisk som svømte stumme og boblende omkring i sitt akvarium, skilt fra omverdenen av en ugjen-nomtregelig glassvegg. Hans foredrag fulgte imidlertid tradisjonen og var en minnetale over hans forgjenger i Akademiet, Jerome Tharaud.

— Oslo: Furer Mathias Sæther

Moderne Ottar Birtingtype

«Det er reine lovloysa»,
sa Einar Stavang

— Det er 10 år siden Romerike Ungdomsforbund avduket minnesteinen over Georg Sverdrups skysskar, han som i 1814 sa: Husk at Gud er attåt. Romerike Historielag hadde sist lørdag et festmøte på Romerike, og dette møte var viet Sverdrups skysskar. Kristoffer Eriksen Ganer holdt festtalen.

— De bestemmende i Stortinget har øyensynlig satt overstyr den siste rest av ære i livet. Endog en forhøyelse av omsetningsavgiften med 2 prosent er drøftet.

— Strømrasjoneringen har ført med seg at bedrifter med 8000 arbeidere er gått til innskrenkninger.

— Rolf Kirkvaag lager p. t. flere opptak i Moskva.

— Han var nr. 1 fra Vest-Europa som fikk tillatelse.

me krypende av seg selv og be om å bli spist.

— «Røde Orm» skal filmes av et svensk-britisk selskap.

— Sigaretter og tobakk var i fjor årsak til 65 av brannene i Oslo.

— Fru professor Gunvor Lerdal er kommet tilbake til Oslo etter et halvt års hyggelig opphold hos en søster i USA.

— To av oberst Reistads muskusokser er de siste dagene sett i Gumpedalen i Sørreisa.

— Nervepasientene er et betydelig problem innenfor moderne sykepleie. I Europa regner man med at om lag halvparten av alle sykdommer er belagt med nervepasienter.

— Flere steder i Sarpsborg-distriktet er det i høst funnet eksemplarer av den giftige planten Piggepler.

Redaksjonen av nr. 34 sluttet tirsdag den 25. oktober.

Vår venn prost A. E. Hedem

som vil være vel kjent for bladets lesere, vil kommende tirsdag tale her i Oslo over emnet «Våre tanker om Gud». Vi henviser til Kristne Venners annonse i dagens avis.

Franz Griesse

er en høyt begavet og merkelig mann. Teolog og filolog, behersker 12 språk. for tiden profes-

emnet «Våre tanker om Gud». Vi henviser til Kristne Venners annonse i dagens avis.

Franz Griese

er en høyt begavet og merkelig mann. Teolog og filolog, behersker 12 språk, for tiden professor i fransk og engelsk ved et argentinsk lærdomssete. Født 1889 i Rhinland. Ved begynnelsen av første verdenskrig ble han underdiakon og deretter militærsykepasser i Elisabeth-hospitalet i Essen. Tok abiturienteksamen (artium) for å kunne studere teologi. Ble 1918 viet som prest i Paderborn.

Griese fordypet seg i fortsatte studier og befattet seg fremfor alt med de Paulinske brever, som han oversatte på ny. I 1922 fikk han tillatelse til helt å vie seg til eksegese ved universitetet i Bonn. Like etter ble Griese bedt om å reise til Syd-Amerika for å samle penger til Charitus-forbundets veldedighetsanstalter.

I Argentina modnes hos ham en oppfatning i strid med hans barnelærdom, hvilket beredte ham de største sjelelige vanskeligheter. Herunder besøkte han professor A. Harnach i Charlottenburg. Griese gjorde Harnach fortrolig med sine nye tanker, men Harnach rådet ham til å fortsette sine studier og først på et senere tidspunkt tre ut av kirken. Inntil 1924 virket Griese i Argentina og til den fulleste tilfredshet for sine geistlige foresatte i Tyskland. Etter et opphold hjemme reiste han tilbake til Argentina, hvor han etter et energisk arbeide grunnla et akademi og senere en høyskole. Han avla statseksamen og ble utnevnt til professor. Grieses oversettelse av Paulusbrevene regnes for de mest autentiske og benyttes den dag i dag, dog med noen mindre endringer.

† Odd Aasen, befalsskoleelev. Forulykket på Evjemoen 24. oktober.

† José Ortega Gasset, den store spanske filosof, 72 år. Hans kjente verk «Vår tids tema» er oversatt til mange språk, bl. a. svensk, men selvfølgelig ikke norsk.

† Tormod Knutson, 92 år, fremragende lærer, f. i Fyresdal. Først i Holt og Fjære (Aust-Agder), fra 1902 ved Grorud skole. Skrev også guttebøker.

et spurt hva det neste skulle bli. I 2014 det neste må «Folk og Land» stå for. Vår avis for 22. oktober var så befenget med ombrekkerfeil og korrekturfel, at vi slo «Times» helt av marken. Når ondskapens åndehær i himmelrommet sammensverger seg, synes ingen rådbøter å hjelpe. Men heldigvis, noe lignende vil neppe gjenta seg. Vi ber Statstjenestemann N. N., samt minister Blehr og Helge Grønstad, som det gikk verst ut over, om vår unnskyldning, og takker leserne for utvist forståelse og tålmodighet. Ingen har nemlig klaget. Juletravelheten hadde da forrige nr. av bladet ble trykt, rykket inn blant maskiner og bly, hvilket forklarer en del. Vi kan trygt anbefale vår lille avisbedrift, trykkeriet medregnet, til publikums fortsatte tillit.

Red.

Demokrati.

Prinsessen oppholdt seg lenge blant utlodningsgjenstandene. Det gjorde sant å si vi også. (Morgenbladet).

Maleren

Kristian Oppegård

Oslo 21. 10. 1955

Strandloven

Et stygt tilfelle i Asker

«Du skal ikke begjære din nestes gods», heter det. Denne maxime gjelder dog ikke det ofentlige, om man skal dømme etter de mange hensynsløse inngrep som er i strid med grunnloven gjøres i den private eien-domrett.

Se nu på strandloven. Hvor var bondepartiet da den ble vedtatt? Jeg kan ikke huske at det gjorde noen merkbar motstand. Et stygt eksempel på hvordan den vil bli anvendt har man i disse dager fra Asker.

Asker har et vakkert villaområde, Bjerkøen. Så fikk det såkalte «friluftsråd» i Asker lyst på et stykke der til bruk for Askerfolk. Et ekspropriasjonsan-

legg mot Staten.

FOLK og LAND

tilføyer: «Høyesterett dømmer i siste instans», heter det i Grunnloven, og denne domstols avgjørelse kan ikke påankes. Men det er det Løberg & Co. har gjort. Hva blir der så igjen av grunnlaget under vår rettsstat?

Velferdsstaten

En statsløs russer i Paris har av vår regjering gjentagne ganger fått avslått søknad om å besøke en syk søster i Oslo.

Mellom venner

— Blomster er ikke luksus, det er nødvendig for vår trivsel.

— Sett på strøket: Stortingspresident Carl Joachim Hambro, f. i Bergen 1885. Vi anslår hans høyde til 1,70, veier sannsynligvis 80 kilo, er litt blek, har ikke hatt tid til å slikke sol.

— Billigtakstene på NSB gjelder til 11. desember.

— Det er i høst 50 år siden Sandefjord sendte ut den første

skal omtale den nærmere siden.

norske hvalfangstekspedisjon til Sørishavet.

— Trondheim: «Revyen» under Studenterkvaka har urpremiere 12. november.

Oslo-premiøren blir på Det nye Teatret 1. desember.

— Norsk Boknøkkel 1955 foreligger nå.

— Oslo: Carsten Byhring og Ottar Huuse er gått sammen om å lage en film av den kjente barneboka Bjørnepatruljen.

10 år etter

Ti år er gått siden Vidkun Quisling ble skutt som Norges store «landsforreder», ja i den grad ble han av den norske presse og verdensopinionen betraktet som sådan at hans navn ble gjort identisk med landsforræderi, den som går «fiendens ærend», og hans navn ble gjort til et skjellsord over hele verden.

I de bevegde år som er gått siden dengangen er der etter hvert blitt mange av Quislings tidligere motstandere som er kommet til å tvile på riktigheten av dommen, om Quisling virkelig var identisk med den person som i propagandaen ble fremstillet som prototypen på en landsforræder, — og var ikke rettssaken (hvis en kan kalle det så) og dommen altfor sterkt preget av en oppagitert folkeopinion?

Langt utenfor Nasjonal Samlings rekke er der også de som er kommet til at der var mektige internasjonale krefter som øvet press for å tvinge fram en dødsdom selv om den måtte skje på et sviktende moralsk og juridisk grunnlag, — slik som en dom må bli når grunnleggende juridiske prinsipper tilsettes og både dommere, anklagere og forsvaret blir part i saken.

E. B.

gen ville bli noe utenfor det vanlige, ryktene fortalte blant annet at han ville karakterisere Akademiet som en samling småfisk som svømte stumme og boblende omkring i sitt akvarium, skilt fra omverdenen av en ugjenomtrengelig glassvegg. Hans foredrag fulgte imidlertid tradisjonene og var en minnetale over hans forgjenger i Akademiet, Jerome Tharaud.

— Oslo: Furer Mathias Sæther i Pilestredet 81 B. er nå 107 år. — Sannsynligvis er han den eldste nålevende nordmann.

get har øyensynlig satt overstyren siste rest av ære i livet. Endog en forhøyelse av omsetningsavgiften med 2 prosent er drøftet.

— Strømrasjoneringen har ført med seg at bedrifter med 8000 arbeidere er gått til innskrenkninger.

— Rolf Kirkvaag lager p. t. flere opptak i Moskva.

— Han var nr. 1 fra Vest-Europa som fikk tillatelse.

— Danmarks LO har satt fram krav om prisstopp. Nå gjenstår det bare at maten skal kom-

vendelse alle de lovløse metodene som «gode» nordmenn hadde beskyldt quislingene og tyskerne for å ha praktisert under krigen. Selv henrettelser, som burde være et krigsfenomen, i hvert fall i Norge, ble godtatt og foretatt. *)

Etter sitt 12-årige opphold i Sovjet-områdene var Quisling etter sin hjemkomst til Norge i slutten av 1929 en av verdens beste kjennere av indre russiske forhold, av bolsjevismens teori og praksis. Som den glødende patriot han var ofret Quisling alt i kampen for å hindre at dette system skulle bre seg til Norge, og Norge komme under fremmedherredømme.

Ikke noe menneske kunne være mere norsk i tanke og handling enn Vidkun Quisling; han brukte i sin forsvartale uttrykket «en kjærlighet til mitt land som er nesten ubeskrivelig». Men fra første stund møtte han en fanatisk motstand, særlig etter avsløringen i 1931 av det kommunistiske undergravningsarbeide som var organisert over hele Norge med direkte og indirekte forbindelser til den røde sentral i Moskva. Men motstanden mot Vidkun Quisling kom

*) Mens Quisling således ønsket, og ba om at hans regjering skulle bli stillet for Riksrett, har Nygaardsvolds Londonregjering avslått å la sine disposisjoner bli prøvet ved Riksrett.

— To av oberst Reilstads møksusokser er de siste dagene sett i Gumpedalen i Sørreisa.

— Nervepasientene er et betydelig problem innenfor moderne sykepleie. I Europa regner man med at om lag halvparten av alle sykdommer er belagt med nervepasienter.

— Flere steder i Sarpsborg-distriktet er det i høst funnet eksemplarer av den giftige planten Piggepler.

— Etter den mer hjertelige tilstanden mellom stormaktene er (Forts. side 3).

ikke bare fra den hjemlige mer eller mindre røde leir, men fra alle etablerte og konsoliderte partiers ledere og presse, — og heller ikke bare på grunn av det innledede korstog mot bolsjevismen, men også fordi Quisling mente at det partipolitiske system og klassekampens epoke var i sin slutfase, at det herskende mangepartisystem splittet folket og hindret det i å samles om store nasjonale oppgaver.

9. april 1940 var et fryktelig sjokk for Quisling. Ingen annen enkelt nordmann hadde kjempet mere forbitret, og mere fortvilet for å redde Norges nøytralitet og hindre Norge å bli trukket inn i den nye krigen. Ingen nordmann hadde ført en mere fanatisk kamp mot den sittende regjeringens unnfallenhet overfor de britiske krav om baser i Norge, en unnfallenhet overfor den ene krigførende part som med all

Forts. side 3

Velferdsstaten

Bare i Akershus ligger det 1727 ikke-behandlede søknader om byggeløyve. Må utstå til neste år, sier forsyningsnemnda.

trosset vår Høyesterett

Jens Chr. Hauge Et mannfolk

**Svarte på Løbergs åtak
med straks å søke avskjed**

10 år etter —

Forts. side 2

historisk nødvendighet måtte føre til en motaksjon fra tysk side, — trekke Norge inn i krigen og derved bringe det inn under fem lange års avsperring av fremmedvelde.

Heller ikke har noen annen enkelt nordmann ført en mere forbitret og aktiv kamp mot det tyske Rikskommisariat og de tyskere som prøvet å gjøre Norge til et tysk protektorat enn Quisling. Heller ingen annen enkeltperson hadde kunnet greie å oppnå å få den tyske regjeringssjefs løfte for at

*Eg fann ein liten blome under fjellet
da rimet tok den siste sommar rest.
Han lyste raud som sol når ho skal kvelde.*

*Eg fann ei blodraud rose uti hagen
da siste visna apallauvet fall,
og villvinkåpa lyste i skarlagan.*

*Da sa eg: — Vakkert kan det lyse,
det raude blodet, men når vintren kjem,
vil alle land og alle sjeler fryse!*

*Så rima sommarlandet ned, og klokke kima
for kalde dagar og for netter*

Den avgjørende stemmen —

Forts. fra side 1

flere tomsinger enn genler i et land.

Resultatet av alt dette er at den rene demokratiske styreform er blitt adskillig frynset i kanten, idet kraftige personligheter har funnet ut at de ikke kan få gjennomført sine ideer ad ren demokratisk vei. De omgir seg derfor med en klikk eller parti som gjør deres vilje. Slik var det med Lenin og Stalin. De regjerte Sovjet-Unionen ved hjelp av kommunistene, som var og er de eneste som har stemmerett der borte. Slik var det med Hitler, som regjerte ved hjelp av det flertall som bragte dem til makten, og slik er det med Gerhardsen—Torp, som huserer i Norge i dag. Norge regjeres i dag diktatorisk av det norske arbeiderparti.

Ta f. eks. Norges tilslutning til NATO. Hvem er det som har gitt regjeringen bemyndigelse til å engasjere vårt land på U.S.A.s side, dette land som ligger på den annen side av kloden? Sovjet-Unionen var jo under krigen Norges hjertevenn, ikke sant? Hva er det som gjør at vårt lille land nå pøser ut millioner i tusenvis for å ruste til krig mot denne vår gode nabo?

Vi vet ikke. Det er ingen som har fortalt oss noe. Gerhardsen—Torp—Lange skjønte så inderlig godt at skulle de få nordmennene med på en politikk som før eller senere vil resultere i at Norge blir en framskutt slagmark for amerikanske interesser, måtte de handle diktatorisk. Uten å spørre det norske folk.

Og det er dette som er blitt gjort. Vårt demokratiske styresett er i aller høyeste grad blitt et, gode fedres, vanartede barn.

Democrat.

Namsskogan —

Forts. fra side 1

Ved besøk i Egersund
overnatt på

Victoria Gjestehelm
Strandgt. 41. - Telefon 497

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tilfittsak.

De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

URMAKER
DRAMMEN
Telefon 2507.

MJØNVALD KAFE

Brandbu, Hadeland
anbefales

Annelise Parow

TANNINNSETNING
Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlege

MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Vakre gordonsettene

av beste avstamning tils.

Takk!

Mengden av de hilsener jeg mottok fra venner og feller rundt om i det hele land gjør at jeg må be om på den ne måten å få lov til å bringe min hjertelige takk til hver og en som mintes meg på min 60 års dag.
Hjertelig takk!

Helge Grønstad.

Ønskes kjøpt

eller bygslet 3—4 mål jordtomt på østlandet.

Helst hos en som ønsker bestøvning av bier.

Bill. mrk. «Birøkter».

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2
Telef. 44 43 33

Kledespresen

Drammen

Rensning, pressing,
vask.
GUNNAR OLAUSSEN
Telf. 1620

Hjelpekomiteen av 1955

Ny adresse: Maridalsvn. 33,
Oslo. Tidligere bekjendtgjorte adresser og telefon bortfaller.

Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere

Sekretariatet
Boks 1407, Oslo, Postg. 180 70

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger
oljet, m/ kadimerte beslag
Inneh. Alf T. Lunde

Meningsfeller med kapital

søkes av solid produksjons og engrossfirma
i Oslo sentrum

Vi beskjeftiger mange meningsfeller og skal utvide bedriften ved kjøp av verkstedbygning som nu leies. Grunnet bankenes kreditrestriksjoner søker vi på denne måte kapital — mot full sikkerhet.

Henv.: Dette blads ekspe disjon snarest.

Kristne venner, Arbiens gt. 4

TIRSDAG 1. NOVEMBER KL. 19.30

PROST A. E. HEDEM

taler om: Våre tanker om Gud

Sang og musikk.

Ta med salmebok.

Alle hjertelig velkommen!

Dørene åpnes kl. 19.15

Fremtidsstilling

Større firma på Sørlandskysten søker dyktig bokholder og korrespondent. Karakterfast, initiativrik mann kan påregne i løpet av 3-4 år å få overta kontorsjefstillingen i firmaet.

Henvendelse til redaktør J. Kringlebotn.

Verdifull tysk litteratur tilsalgs

1. WALTER FRANK: Nationalismus und Demokratie im Frankreich der dritten Republik 1871—1918. 656 s.
2. KARL RICHARD GANZER: Aufstand und Reich. Lebenskräfte deutscher Geschichte. 170 s.
3. WILHELM KOHLHAAS: Mars und Skorpion. Roman. 318 s.
4. ANTON ZISCHA: Brot für zwei Milliarden Menschen. 344 s.
5. SVEN HEDIN: Amerika im Kampf der Kontinente. 204 s.
6. PROF. DR. HANS F. R. GÜNTHER: Rassenkunde der deutschen Volkes. 495 s.
7. ERNST KRIECK: Nationalpolitische Erziehung. 186 s. heftet.
8. Deutsche Trachten (Die Blauen Bücher) 112 s., heftet, bilder.
9. Deutsches Frauenschaffen im Kriege. Jahrbuch der Reichsfrauenführung 1941. 129 s.
10. PHILIPP BOUHLER: Das werden einer Volksbewegung. 93 s. heftet.
11. GEORG USADEL: Deutschlands Werden. 97 s. heftet.
12. Probleme des Europäischen Grosswirtschaftsraumes. 151 s. heftet.

Heller ikke har noen annen enkelt nordmann ført en mer forbitret og aktiv kamp mot det tyske Rikskommisariat og de tyskere som prøvet å gjøre Norge til et tysk protektorat enn Quisling. Heller ingen annen enkeltperson hadde kunnet greie å oppnå å få den tyske regjeringssjefs løfte for at Norge skulle stå fram igjen som en fri og selvstendig stat etter en tysk seier.

Okkupasjonstiden var en uophørlig drakamp mellom Quislings regjering og det tyske Rikskommisariat. Det var en aldri opphørende kamp for Norges interesser, for å sikre dets fremtid som suveren stat, for å opprettholde ro og orden og en mest mulig intakt norsk administrasjon, — for å holde arbeidslivet i gang og holde den stadig truende hungersnød stangen, trass i den britiske hungerblokade og den tankeløse, ofte ondsinnede opphisselse fra London-emigrantene og deres medarbeidere i Norge.

Når man tenker tilbake på den syndflod av sjikane og urettferdige beskyldninger som under Quisling-prosessen oversvømmet den norske presse og verdenspressen, på hele det kobbel av norske og internasjonale reportere som var møtt opp i Logens store sal for å se blod, så er det grunn til å undres på hvorfor dette overdimensjonerte skuespill var satt i sene, hvorfor en verdensomspennende interesse måtte mobiliseres for en person som i propagandaen var redusert til en krypende lakei for en fremmed makt, — en undermåler både hva intelligens og moral angikk, et individ som bare kunne vekke forakt og avsky slik det ble beskrevet i norsk og utenlandsk presse, — en mindreverdig person i et lite land, hvis indre anliggender var uten betydning

*Eg fann ei blodraud rose uti hagen
da siste visna apallauvet fall,
og villvinkåpa lyste i skarlagen.*

*Da sa eg: — Vakkert kan det lyse,
det raude blodet, men når vintren kjem,
vil alle land og alle sjeler fryse!*

*Så rima sommarlandet ned, og klokke kima
for kalde dagar og for netter svarte.*

Og vona døydde i mitt ringe hus.

Da kom du til meg med ditt varme hjarte!

PAL SUNDVOR.

Mellom venner

Forts. fra side 2 — det nu planer om å erstatte jernteppet med en helt alminnelig rullegardin.

— Det er ikke hund alt som glefser.

— «Den beste frokost jeg noensinne har nytt», sa direktør Hansen til en av sine venner, besto av to flasker whisky, en biff og en bulldog.» «Men hva i allverden brukte du hunden til?» spurte vennen. «Å, hunden, den spiste biffen.»

for krigens utfall — — når man tenker tilbake på alt dette, ligger det da ikke nær å anta at denne verdensomfattende hatets kampanje skyldtes den ting at Quisling var en av verdens første eksperter på sovjet-bolsjevismen, — en av de største kjennere i Vesten av indre sovjet-russiske forhold og den kommunistiske verdensbevegelse? Dertil en militær kapasitet med helt enestående og omfattende kunnskaper på det militær-historiske og militær-strategiske felt?

En ting er i hvert fall åpenbar: Der var ikke noe rimelig forhold mellom den i verdensmålestokk igangsatte publisitet om nettopp denne ene saken i en tid da Europa var oversvømmet av liknende prosesser, og de undermåls egenskaper og den defekte moral som ble tillagt Quislings person.

mark for amerikanske interesser, måtte de handle diktatorisk. Uten å spørre det norske folk.

Og det er dette som er blitt gjort.

Vårt demokratiske styresett er i aller høyeste grad blitt et, gode fedres, vanartede barn.

Democrat.

Namsskogan —

Forts. fra side 1

færen, som imidlertid nå skulle være ute av verden ved at man har ansatt en mann fra Harran.

I samme blad nr. 232 blir leserne orientert om sakens rette sammenheng:

Følgende innlegg er sendt Nordtrønderen av Namskogan formannskap:

Til Nordtrønderen.

I Adresseavisen for i dag står et stykke med overskriften «medlem av Rinnanbanden søkte jobben» o.s.v. Saken gjelder ansettelsen av ligningssekretær i Namskogan, og er sakset fra Deres avis. De opplysninger som gis i denne sak er ikke innhentet fra kommunens myndigheter, og må vel da være bygdesladder. At avisen foretrekker å fylle sine spalter med denslags får bli en privatsak, men når det er medmenneskers privatliv som uthenges på en så ansvarsløs måte, så burde alle hensyn tilsi at man fikk sine opplysninger bekreftet, korrigert eller dementert av kommunens rette vedkommende. Vi finner det derfor riktig å slå fast at det er riktig at det meldte seg 2 søkere som hadde vært innom NS, men uttrykket «Rinnanbanden» står for avisens regning. Fra kommunens side ble det ikke anstillet noen undersøkelse, idet ingen av søkerne la skjul på sitt forhold. Dette hadde de da heller ingen grunn til, idet straffen er sonet. Det skal videre opplyses at den ansatte er kjent som en meget dyktig ligningsmann, noe som med all ønskelig tydelighet fremgikk av hans attester. Det er således den best kvalifiserte søker som er ansatt, og det skal slås fast at i vår kommune tillegges ikke politisk innstilling noen vekt ved ansettelser, hverken i den ene eller annen retning. Ligningssekretæren i Namskogan er således ansatt på saklig grunnlag, ikke politisk.

Namskogan formannskap
Knut Welde,
sekretær.

Gisle Johnsonsgt. 3 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge
MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Vakre gordonsettene

av beste avstamning tils.

Fasting, Skoger st.

Hver ny annonse

er et ufeilbarlig økonomisk middel til å løfte «Folk og Land» opp fra menighetsbladenes metoder og begrensede virkeområde til å bli

ET RIKSORGAN

for landets frie velgere.

Det er intet våre motstandere mere frykter enn at bladets venner skal oppdage småannonsenes betydning.

Heime og ute

Forts. fra side 1

— Adenauers sykdom vekker uro.

— SAS skal satse 400 mill. kroner på jetfly.

— Overgangen til fellesmarked i Norden vil ta 10—20 år.

— Ny britisk forsvarssjef: Sir William Dickson.

— Den vesttyske handelsflåte har i år øket med 30 prosent.

— Russerne har levert tilbake bl. a. den Sixtinske Madonna.

— Sammen med 750 malerier som tilhørte Dresdengalleriene.

— Japan avviser Hollands krav om krigerstatninger.

— Innen Sovjetsamveldet utgis 7100 aviser.

— Norske redere bygger for tiden 70 skip i Sverige.

— Rypejakten i Finnmark er i høst meget god.

— Sveits har tre ganger så stor flåte som Kanada.

— Sovjet har løslatt 3000 polakker.

Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere

Sekretariatet

Boks 1407, Oslo, Postgtr 180 70

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag

Inneh. Alf T. Lunde

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

— De har overlevet 16 års fangenskap.

— Tyskerne er forbitret over utlandets Saar-reaksjon.

Forts. side 4

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Klerschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år. kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter over en spalte.

Bruk postgironr. 16450
Sambandstrykkeriet
Oslo

- SVEN HEDIN: Amerika im Kampf der Kontinente. 204 s.
- PROF. DR. HANS F. R. GÜNTHER: Rassenkunde der deutschen Volkes. 495 s.
- ERNST KRIECK: Nationalpolitische Erziehung. 186 s. heftet.
- Deutsche Trachten (Die Blauen Bücher) 112 s., heftet, bilder.
- Deutsches Frauenschaffen im Kriege. Jahrbuch der Reichsfrauenführung 1941. 129 s.
- PHILIPP BOUHLER: Das werden einer Volksbewegung. 93 s. heftet.
- GEORG USADEL: Deutschlands Werden. 97 s. heftet.
- Probleme des Europäischen Grosswirtschaftsraumes. 151 s. heftet.
- DR. OTTO DIETRICH: Die philosophischen Grundlagen des Nationalsozialismus. 61 s. heftet.
- Frauen helfen siegen. Geleitwort Gertrud Scholz-Klink. 60 s. bilder, heftet.
- HANS RETZLAFF: Arbeitsmädchen am Werk. 136 s. heftet, bilder.
- FRITZ WÄCHTLER: Reichsaufbau im Osten. 208 s., bilder.
- JOSEPH GOEBBELS: Vom Kaiserhof zur Reichskanzlei. 308 s.
- R. WALTHER DARRE: Das Bauerntum als Lebensquell der nordischen Rasse. 493 s.
- HEINRICH BASSE: Der Führer ruft. 278 s.
- HANS WEIGERT: Geschichte der deutschen Kunst. 1011 s.
- MÜNCHEN, Hauptstadt der Bewegung. Bilder. 30 s., stort format, heftet.
- Grossdeutschland, die Städte. Bilder. 265 s., stort format.
- DEUTSCHE DOME: Die Münster am Oberrhein. 250 s., stort format, bilder.
- Das Bauen im neuen Reich. 168 s.
- PAUL FECHTER: Geschichte der deutschen Literatur. 500 bilder. 788 s.
- ALFR. HENTZEN: Die grossen deutschen im Bild. 460 bilder. 488 s.
- FRITZ HARTUNG: Deutsche Geschichte 1871—1919. 384 s.
- PAUL HERRE: Deutschland und die Europäische Ordnung. 212 s.
- Som nr. 20.
- FRIEDRICH VON DER LEYEN: Die deutschen Heldensagen. 337 s.
- JOSEPH GOEBBELS: Die Zeit ohne Beispiel. Reden und Aufsätze, 1939—40—41. 595 s.
- FRITZ HARTUNG: Das Reich und Europa.
- HERBERT BACKE: Um die Nahrungsfreiheit Europas. 217 s.
- FRIEDRICH STIEVE: Wendepunkte europäischer Geschichte. 270 s. heftet.
- LUDWIG REICHOLD: Die Schicksalsstunde der Westens. 374 s.
- OTTO SCHUMANN: Geschichte der deutschen Musik. 421 s.
- Die Ernte der deutschen Lyrik. Gesammelt von Will Vesper. 600 dikt. 463 s.
- FRITZ MAIER-HARTMANN: Dokumente der Zeitgeschichte 458 s.
- DR. ROBERT LEY: Durchbruch der sozialen Ehre. 228 s.
- LEOPOLD VON RANKE: Aus zwei Jahrtausenden deutscher Geschichte. 252 s.
- E. G. KOLBENHEYER: Das Lächeln der Penaten. Roman. 275 s.
- PAUL ERNST: Drei kleine Romane. 499 s.
- HANS JOHST: Die Torheit einer Liebe. Mutter ohne Tod. 291 s.
- ERWIN WITTSTOCK: Königsboden. Erzählungen. 549 s.
- HANS GRIMM: Volk ohne Raum. 1. Band. 692 s.
- HANS GRIMM: Volk ohne Raum. 2. Band. 673 s.
- PROF. DR. F. A. SIX: Reich und Europa. 96 s., heftet.
- KARL RICHARD GANZER: 9. November. Tag der ersten Entscheidung. 71 s., heftet.

Hvor bøkene er heftet er det anført. Alle de andre er innbundet. Samtlige bøker er nye. Tilbud ønskes under ett. Kontakt til selgeren gjennom redaktør Kringelbotn.

FOLK OG LAND

Om Lie og sannheten

Fort. fra side 1 —

To betingelser må oppfylles for at et lite land skal kunne holde seg utenfor en krig mellom stormakter: 1. det må ha en beliggenhet vel klar av de mulige avgjørende operasjonslinjer, og 2. det må strengt overholde sin nøytralitet.

Det er bare ett lite land i Europa som har fått begge deler til å klaffe, nemlig Sveits. Gjennomført nøytralitet, — befestninger både mot Tyskland og mot Frankrike, og et militærvesen så sterkt landet kunne makte. Dette hadde dog ikke kunnet hjelpe hvis en krigs avgjørende operasjon hadde kunnet føres over sveitsisk område.

Belgia gjennomførte en slags nøytralitet, selv om denne foran begge de siste krigene ble kritisert i den tyske generalstab. Hvorfor? Jo, Belgia hadde sterke befestninger mot Tyskland, men ingen mot Frankrike. Dette var neppe den direkte grunn til Belgias ulykke, men gir et inntrykk av de forordringer som stilles til en virkelig nøytral stat. Belgias stilling var håpløs, der nytet hverken nøytralitet eller egne krefter.

Og Norge?

Norge hadde en fordelaktig beliggenhet og minst like store naturlige hindringer som Sveits. Alt skulle ligge vel til rette for en nøytralitetspolitikk, bygget på vårt eget militære vern.

Og hvorfor gikk det så ikke

det ville foretagende, som de ga navnet Weserübung.

Dette er en historisk kjensgjerning, som Norge snart er alene om å benekte eller overse.

For Tyskland betydde aksjonen mot Norge et vanvittig pokerspill. Okkupasjonen og senere sikringen av Norge var en belastning, som ikke sto i noe forhold til de små strategiske fordeler det vel oppnådde, bl. a. for ubåtkrigen.

Tyskland hadde aldri innlatt seg på dette for å sikre seg et nøytralt Norges territorium. Aksjonen kom først da der var grunn til å anta at en engelsk aksjon ikke ville bli møtt med den motstand man måtte forlange av en nøytral stat. Derfor og bare derfor satte tyskerne i gang sin Weserübung, — et foretagende som dengang ingen ville ha trodd mulig.

Om tyskerne hadde holdt seg tilbake hvis Norge hadde vært fullt mobilisert, eller om vi da hadde kunnet avise dem, — det er spørsmål som gir rom for mange vurderinger for og imot. Det er på sin plass at Lie tar det opp, men det er ikke på plass å trekke sammenligninger med Holland og Belgia, hvor forutsetningene var ganske andre. Og det fordreier saken helt når han fortier det viktigste moment: hvis vi hadde holdt oss **strengt nøytrale** og holdt øynene oppe med de små styrker vi hadde — hva så? Hadde vi da blitt utsatt for noe angrep overhodet?

Arne Kvadsheim og fire brorsonner kjøper Hustadfeltet

Fem jærbuen har kjøpt det kjente Hustadfeltet i Romsdal. Det er på 1690 mål jord, dyrket opp som prøvefelt for Landbruksdepartementet for å få klarlagt om det var gjennomførlig og lønnsomt å drive nydyrking med moderne maskiner og redskap. Dyrkingsplanen er nå gjennomført, og det har kostet staten ca. 1,2 millioner kroner å få feltet ferdig, eller 6—700 kroner målet.

Det er brødrene Hans, Odd, Thor og Gaute Kvadsheim som

har kjøpt feltet sammen med farbroren Arne Kvadsheim. De har betalt 100 kroner for hvert mål jord. Hvordan de skal nytte ut arealene har de ennå ikke tatt noen bestemmelse om, men de kommer sannsynligvis i første omgang til å legge vekt på allsidig drift med korn og grønnsaker. Bortsett fra en større fjøsbygning for 40—50 dyr, er bruket helt uten hus, og den første tiden er det meningen at Kvadsheimene skal drive feltet sammen. Forutsetningen er

imidlertid å dele området opp i flere gårdsbruk senere.

Hustadfeltet er et av de største gårdsbruk i Vest-Norge, med sine 1600 mål dyrket jord, og de siste 2—3 årene har feltet gitt forholdsvis store avlinger av korn og grønnsaker.

22. oktober var det offisiell overrekkelse av feltet til de nye eierne. Ved anledningen var representanter fra Stortinget og Landbruksdepartementet til stede. —

30-årenes kriser vil ikke komme igjen

Politikerne skjønner mer i dag og økonomene har bedre grunnlag for å lage riktige analyser av utviklingen, hevdes det fra såkalt sakkyndig hold. Vi håper det holder stikk, sjøl om utsiktene er heller mørke.

Eller kanskje var det ikke praktisk mulig med full nøytralitet for Norge, som for en stor del kan takke skipsfarten på de frie verdenshav for sin høye levestandard? Kanskje var Norge i virkeligheten så bundet til det sjøfa-

Kazantzaki

gleder i år sine norske venner med «Frihet eller død», som kommer på Grundt Tanum forlag.

Handlingen foregår på Kreta i slutten av forrige århundre, og gir en episode fra grekernes frihetskamp mot de tyrkiske okkupanter. Det er stundom en blodig og grusom historie, fortalt med hele dikterens forsonende menneskelighet. Det er blitt en rik roman, full av sanselighet og opphøyd idealisme. Hovedpersonen kaptein Michel, som visstnok har lånt trekk fra Kazant-

hetens sak, selv om han vet at det foreløpig er nytteløst og uten utsikter, — mens han samtidig setter hjemlig lykke, heder og ære på spill for sin voldsomme pasjon for en ung tyrkisk jente, som tilhører en tyrker. Kazantzakis forteller både om fruktbarhetskulten og om offrets sentrale betydning i kristen forstand.

Sjeldne treslag i naturreservater i Tsjekkoslovakia.

Atte naturreservater er opprettet i Jeseníkyfjellene i Nord-Moravia. Her er det bl. a. en skog som består av hundreår gamle trær og fjellfuruer, hvis karakteristiske trekk er at grenene vokser nesten parallelt med stammen. Det er over 400 naturreservater i Tsjekkoslovakia i dag.

Brev til USA

Grønstad om Klakksvik

enn en kjempetabbe. Det første skudd som eventuelt måtte bli løsnet, kan få vidtrekkelige og beklagelige konsekvenser for dem som har fortrøstet seg til en vepnet «diskusjon». Underlig at ikke utfallet av den frigjøringskamp som for ikke så mange årene siden bragte selvstendigheten til islenderne, har hatt noe å si dem som vil bruke volds-makt mot de frihetselskende færøyinge-

Vi i Norge har selv i sin tid prøvd firehundreårs-natten under danske eneveldskon-ger og hensynsløse danske lensherrer og fogder. Vi har kanhende bedre muligheter enn noen for å forstå den stemning som har blusset

opp på øyene der vest i Nord-sjøen.

Tiden er ikke inne for noe «koloni»-velde innen den norrøne brødrelokken. Det er ikke de brutale stormakter som skal gi oss her i Norden impulser og lære oss behandlingsteknikk overfor «innfødte». Det er tvert imot vi som burde ha noe å lære de store i så måte. Vi plikter overfor vår nordiske kultur å bære oss slik ad at vi kan bygge og bo i våre nordiske hjem «som brøder det kan seg søma!»

Derfor — la det bli slutt på den danske stormakts-komedie på Færøylene! Vis respekt overfor frender, og — først og fremst — hold ord!

Godt nytt fra Danmark

De åtte største filmprodu-sentene i USA boikotter danskene for film. Vil presse ut av landets større avgifter. Vi syns Norge og Sverige burde stå solidarisk med danskene i denne sak. Det eneste som bør komme på tale er ned-satte avgifter. Det er langt bedre å være uten amerikan-ske filmer enn å selge landet til fant.

Kfr. spørsmålene på side 1

FRONTANA

er navnet på en makeløs hvetesort som den kjente svenske forsker Ivar Beckman i Brasil har odlet, og som langt på vei har gjort Brasil til en stormakt i matkorn-produksjonens tjeneste.

COLOTANA

er en ennå mer sensasjonell hvetesort. Også den er det Beckman som har æren for. Colotana vil komme til å bety en revolusjon ikke bare i Brasil, men for jordbruket i hele Syd-Amerika. Avkastningen vil bli øket med 40—50 prosent, sammenlignet med den berømte Frontana-hvete. Hva det vil si for landets bønder og for nasjonaløkonomien i det hele tatt, er lett å forstå. Foreløpig fins det Colotana bare til utsæd. Først i 1957

utørste av under krigen! Jeg avstår fra å komme nærmere inn på regjeringen, affærer, dens meritter begynner for alvor å bli

tet hverken nøytralitet eller egne krefter.

Stiftelsen, norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Og Norge?

Norge hadde en fordelaktig beliggenhet og minst like store naturlige hindringer som Sveits. Alt skulle ligge vel til rette for en nøytralitetspolitikk, bygget på vårt eget militære vern.

Og hvorfor gikk det så ikke siste gang?

Selvsagt fordi vi ikke opprettholdt vår nøytralitet som vi skulle. Derfor og bare derfor kastet tyskerne seg ut i

Karmsund bru —

— Forts. fra side 1

ved nordveggen til Olavskirken på Avaldsnes. Akrasanden på vestsiden av Karmøy er en av landets aller fineste badeplasser. Karmøy har tre byer eller bymessig bebygde steder, nemlig Skudeneshavn med 1400 innbyggere, Kopervik, øyas «hovedstad», med 1800 innbyggere, og så det moderne Akrehamn med 2200 innbyggere. Kommunikasjonene er godt utbygget både landverts og sjøverts, og det påstås at Kopervik er den mest besøkte havn i Nord-Europa.

Karmsund bru har vært nr. 1 på ønskelisten i lange tider for de henimot 20 000 som bor på Karmøy og for mange andre også. Nå er arbeidet gjort, og gleden stor. Langt inne på land på begge sider av sundet begynner brua å løfte riksveien høyere og høyere opp fra jorden på slanke pillarpar som bærer selve kjørebanelen fram til sjøen. Her er der så lagt noen mektige betongblokker som fundament for stålbuene, som med en spennvidde av 184 meter strekker seg tvers over Karmsundet og opp i en høyde av 67 meter. Under denne stålbuene henger kjørebanelen med fri passasje under på 45 meter, slik at de aller fleste større skip kan passere. Høyden er større enn Oslo Rådhus. — Karmøya er stor nok til å romme Oslo 10 ganger. Vi her vest knytter store forhåpninger til framtiden etter at Karmøya er blitt landfast.

Kopervik, oktober 1955.

OLAV FARSTAD.

nde Holland og Belgia, hvor forutsetningene var ganske andre. Og det fordreier saken helt når han fortier det viktigste moment: hvis vi hadde holdt oss strengt nøytrale og holdt øynene oppe med de små styrker vi hadde — hva så? Hadde vi da blitt utsatt for noe angrep overhodet?

Nu, da nøytraliteten definitivt og offisielt er oppgitt ved vår deltagelse i A-pakten har et av hovedargumentene for denne linje vært: nøytraliteten har vi prøvet og vi så hvordan det gikk.

Dette er ikke riktig. Vi prøvet ikke nøytraliteten i siste krig. Og den fulle nøytraliteten hadde sannsynligvis vært en utveg. Det er alt annet enn saklig når Lie forbigår den nærliggende løsningen i stillhet.

Britisk problem i nøtteskall

England har, som det redelig tilkom, nå fått sin eget imperiums raseproblem som lus på kroppen. Hver eneste uke stiger det i land hundrevis, ja stundom tusenvis av Jamaikanegre og andre vestindiske negre i Southampton og Liverpool. De kan som britiske borgere ikke avvises! I London, Birmingham, Liverpool og Manchester er der allerede flere miniatyr-Harlems, dvs. hele gater med bare svart befolkning. «Folk og Land» er ingen talsmann for rasediskriminering, men hva vil engelskmennene selv gjøre med dem? Kanskje gifte seg med dem! Etter loven tilkommer de i tur og orden både arbeide og stemmerett.

ler mørke.

Eller kanskje var det ikke praktisk mulig med full nøytralitet for Norge, som for en stor del kan takke skipsfarten på de frie verdenshav for sin høye levestandard? Kanskje var Norge i virkeligheten så bundet til det sjøfarenende England at det er urealistisk å tale om full handelsfrihet?

Men dette er en annen sak, som Lie heller ikke berører.

Kanskje forelå der alt på forhånd —

Nei, Gud bevare min munn! Dette er jo et av de virkelige tabufelter. Hvor selv meget store menn nok helst gjør forsiktige omgående bevegelser.

Kanskje kan man kalle det realpolitikk?

Men mon det norske folk i lengden er tjent med denne forkludring av vår historie, denne tilsløring av hva som virkelig hendte?

Skal vi lære av historien må den bygge på uavkortet sannhet.

kommer på Grundt Tanum forlag.

Handlingen foregår på Kreta i slutten av forrige århundre, og gir en episode fra grekernes frihetskamp mot de tyrkiske okkupanter. Det er stundom en blodig og grusom historie, fortalt med hele dikterens forsonende menneskelighet. Det er blitt en rik roman, full av sanselighet og opphøyd idealisme. Hovedpersonen kaptein Michel, som visstnok har lånt trekk fra Kazantzakis' egen far, forener i seg de to motsatte strømninger. Han ofrer livet for grekernes og fri-

Hvem er Poujade? Hvem er Dorgères?

Det er Poujade som har samlet småkjøpmennene og håndverkerne i Frankrike til aksjon mot politikernes langfingret.

Det er Dorgères som for tiden er den mest virkningsfulle talsmann for Frankrikes bønder.

ganne trekk og karakteristiske trekk er at grekene vokser nesten parallelt med stammen. Det er over 400 naturreservater i Tsjekkoslovakia i dag.

Brev til USA

— Forts. fra side 1

områder. De hadde også mottatt en god del informasjon fra det hold som under krigen kalte seg «den lovlige norske regjering», i London, men hva visste disse herrene om forholdene i hjemlandet etter at de hadde forlatt det i farens stund! De få, sparsomme opplysningene de fikk, som til dels var interessebetont og sterkt farget, var på ingen måte nok til å orientere amerikanerne om de rådende forhold på vårt kontinent. Krigen hadde skapt en situasjon som hindret dem fra å få førstehåndsinformasjon om forholdene både før og under okkupasjonen. De fleste i vår Londonregjering var fra dette ubestemmelige noe som kaller seg Det Norske Arbeiderparti, og de var fra før den siste verdenskrig bevislig inspirert fra Moskva, om de ikke er det fremdeles? Det var denne informasjonskilde amerikanerne drakk seg

satte avgirter. Det er langt bedre å være uten amerikanske filmer enn å selge landet til fant.

utørste av under krigen! Jeg avstår fra å komme nærmere inn på regjeringen, affærer, dens meritter begynner for alvor å bli kjent, nesten som den skulle være betydningsfull, jeg mener her i den betydning ordet har for alt ærlig folk. Disse ubestemmelige, infrarøde kretsene har nok ikke oppgitt sin store drøm om kommunismens verdensherredømme enda, men for oss her på kontinentet er det en stor trøst å vite i den tunge tid som ligger foran oss: at kommunismens fremstøt mot den frie verden led sitt første og avgjørende nederlag i Spania, takket være general Francos frivillige. Det er bare så synd at amerikanerne i tankeløshet hjalp russerne med å utrydde deres aller farligste fiender, de tidligere facistene på kontinentet. De ville ha vært av uvurderlig betydning for amerikanerne, når det nu fra det hold mer og mer snakkes om en sterk front mot kommunismen, men gjort er gjort.

— Ringeby i oktober 1955.

Trond Vigerust.

Beckman som har æren for Colotana vil komme til å bety en revolusjon ikke bare i Brasil, men for jordbruket i hele Syd-Amerika. Avkastningen vil bli øket med 40—50 prosent, sammenlignet med den berømte Frontana-hvete. Hva det vil si for landets bønder og for nasjonaløkonomien i det hele tatt, er lett å forstå. Foreløpig fins det Colotana bare til utsæd. Først i 1957 vil en komme i gang for alvor. Colotana-hvete er en kostelig skatt som av regjeringen har fått tildelt vepnet vakt ved forsøksfeltene ved Rio Grande do Sul. Mange land er villig til å betale den med rene formuer, men Brasil vil selv være først med å nytte den.

Heime og ute

— Forts. fra side 3

— For nordnorsk selfangst har 1955 vært et meget godt år.

— Damperen «United States» er forsikret for 220 mill. kr.

— Sementfabrikken i Tysfjord utvider og øker produksjonen.

— Jernverket produserer i år 50 000 tonn.

— Utpå nyåret står den 3. ruderjernsovn ferdig til drift.

— Da vil produksjonen komme opp i 390 000 tonn.

— Oslo har 35 barnehager. Med plass til 1100 barn.

— Sukkerroer under radiostråling gir 10 pst. mer sukker.

— Den første telefonkabel strekkes nå gjennom Atlanteren.

— Sverige vil lage egen polio-vaksine.

— Har ikke fullt ut tiltro til Salk-vaksinen.

— Alt neste år starter USA sin første kunstige måne.

— Den skal fly jorden rundt på 90 minutter.

— Våre redere har i år operert med stigende frakter.

— Noterte du deg kommunistenes stemmetall i høst?

— Det ble 83 066 stemmer i 220 kommuner.

— En ny stortingskomite er foreslått opprettet.

— En kontrollkomite for bedrifter staten er interessert i.

— De fleste vil huske romanen «Stille flyter Don».

— Er som bekjent skrevet av Mihail Sjolochov.

— «Stille flyter Don» vil nå bli filmet.

— Gjør dette til et gullkantet papir for Din avis —

Sendes i lukket konvolutt.

TIL «FOLK og LAND»s OFFENSIV-ARKIV AV 7. JUNI 1955

Kierschowsgt. 5. Eller postboks 3214, Oslo.

Jeg har gjort min plikt, hermed en ny abonnent på vårt blad.

Send «Folk og Land» til:

Postadressen er:

Jeg har mottatt betaling for tiden 30. juni—30. desember med kr. 10.— eller med tillegg for lukket sending kr. 15.—, eller for tiden 30. juni 1955 til 30. juni 1956 med kr. 20.— — eller med tillegg for lukket sending kr. 30.— (stryk det som ikke passer). Jeg påtar meg å ordne innbetalingen med postanvisning, sjekk, pengebrev, eller med giroblankett til nr. 16450.

Vennlig hilsen:

Min adresse:

Til påføring av oss.

Dette dokument innkommet som nr.

Dato: